Ч. 253 (11.504). Львів, вівторок 13. листопада 1928. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До консолідації.

Три Верховні Ради.

Від Редакції: Даємо місце заміткам сеніора наших громадських діячів і політиків, през. Юл. Романчука, на незвичайно актуальну під теперішню хвилю справу національної консолідації на всіх ділянках нашого життя і думаємо, що вони найдуть в нашому громадянстві належний відгук.

Редакція „Діла" вже два рази візвала нашу суспільність до заснування Верховної Економічної Ради. Отже подаю до відома її і загалу, що така Рада була заснована більше-менше перед трьома роками. Вона складалася з голов або відпоручників 10 наших найважніших економічних установ, як „Дністер", „Земельний Банк Гіпотечний", „Народня Торговля" та інші. Крім того мало ввійти до неї ще двох представників Волині. Тоді вибрано і її управу, а саме: голову, заступника голови і секретаря. Але в її членів не видно було великої охоти до праці і тому вона стала мертвородженою дитиною.

Ще перед нею була заснована Культурна Рада, зложена з 12 членів, між якими був один представник Волині. Вона теж нібито й уконституувалася, вибрала голову, заступника голови й секретаря. У неї, здавалось, проявлялася більша охота до праці, а в громадянстві помітна була радість з приводу її заснування. Але й вона скінчила свою працю мабуть на першім, конститууючім засіданні. Видно, треба було обі Ради не тільки заснувати, але й ввести в життя. При засновинах одної і другої здавалося, що плян їх праці ясний. Економічна Рада повинна була розглянутися в економічних потребах нашого народу та сконсолідувати працю всіх установ у напрямі їх заспокоювання.

В культурних, зокремаж у шкільних справах, не робилося дечого потрібного, а як і робилося дещо, то недобре. Наприклад щодо мовних розпорядків у наших школах можна було повести акцію зовсім інакше, як її поведено. Замісць одиничного виступу проф. Галущинського, слід було повести масову акцію нашого учительства. Так само схибленою була університетська акція.

Найгірше пішла справа з заснуванням Верховної Політичної Ради, хоч її найбільше було потрібно з уваги на розєднання нашого політичного руху. Одна партія казала, що вона вже має свою політичну організацію і їй ніякої іншої не треба. Інші казали, що в тій справі вже щось робиться і тому іншої акції не потрібно. Отже до зединення в одній Верховній Раді, яке зовсім не перешкаджалоб акціям поодиноких партій, себто до заснування Верховної Політичної Ради, зовсім не прийшло.

Я старався робити, що міг в усіх трьох справах. Признаюся, що до перших двох, вже заснованих Рад треба було більше роботи, треба було їх провадити в життя. Але можна було думати, що й саме їх заснування вистане. Я можу сказати: Feci, quod potui, faciant meliora potentes.

Ю. Романчук.

Закордонний політичний огляд.

Суперматія зовнішної політики в минулому літі. — Її етапи. Хвиля внутрішніх осінніх кріз. — Їх значіння.

Берлін, 7. листопада 1928.

I.

Цьогорічне літо стояло під знаком зовнішної політики. За той час одна зовнішна сенсація побивала другу. Пригадаємо собі найважніші етапи в цьому розвитку: Насамперід змагання чотирьох світових потуг на східньоазійському континенті. В конкуренції поміж сильнішими витиснули з Китаю передовсім СРСР. Дальший розвиток тамошніх справ покінчився дипльоматичними поразками Японії і Англії. Зуміла за те втриматись в китайській домашній війні Америка, що визнавши легальність побідного нанкінського уряду, міцно осадовилась на азійському континенті. Паралельно з тим розвитком продовжувався американський наступ на Південну Америку. Долярова дипльоматія послуговуючись цілим радом трестів і позичок, здобувала собі тут послідовно одну політичну позицію по другій, звідтіля англійців витискаючи. Етапами на цій дорозі були: колюмбійська позичкова комісія Коммерера, справа Костаріки, політичне тло убийства Обрегона та врешті безпримірне зміцнення цілого ряду північно-американських концесій і трестів: нафтового, мідного, кавового, бавовняного і т. д. Долярова дипльоматія рахуючись з наминучим британським спротивом підняла рівночасно сильну „моральну офензиву" та приневолюючи світ до підписання пакту Келльоґа, поставила себе в незвичайно зручну політичну ситуацію. Пакт Келльоґа і був тою причиною, що Англія звязана ним до певної міри морально, не могла зареагувати на американське підважування британських впливів в Ірляндії і в Єгипті так, як це булоб її бажане. Реакція на доляровий імперіялізм всетаки прийшла. Вона виявилась в заключенні франко-британської антанти.

II.

Довкола тих найважніших світових зовнішних актів групується ціла низка менших, головно европейських зовнішньо-політичних формацій. За час цьогорічної політичної канікули щораз виразніше починають виявлятись також европейські політичні комбінації і форми, що в будуччині рішатимуть про долю континенту. Тут франко-британська антанта з цілим рядом своїх політичних формацій звернених чи то проти СРСР, чи проти Америки, там Америка, що в своєму імперіялістичному наступі послугується то кольоровими народами (Китай, Єгипет), то більшовиками, то знову висуває на перший плян німців. В ритм антантських політичних змагань паде всецїло робота Ліґи Націй у двох напрямках: німецькім і східньо-европейськім. Щодо Німеччини, то проблема лежить у справі репарацій та увільнення Райну. Далекосяглість антантських уступок на користь Німеччини врішить теж її співучасть в антантсько-европейськім бльоку. Репараційні переговори, що починаються тими днями, напевно причиняться до остаточного вияснення німецької, світово-політичної ситуації. А далі робота Ліґи Націй йшла в напрямку полагодження польсько-литовського конфлікту, так непомірно шкідливого для акції генерала Ле Ронда, направленої до того, щоби і на Сході Европи довести до такої самої концентрації сил як це бачимо на заході у випадку франко-британської антанти, а [illegible] у випадку т. зв. балканської [illegible] Тесарина. Новий доказ [illegible] [illegible] переговорів за незалежні [illegible] Львові [illegible] мусять держатися антантська східньо-европейська концепція. Та хочби на будуче мали далі модифікуватись політичні форми, що захитувалиб далекосяглість европейських комбінацій новоповсталої антанти, то в своїй основній тенденції вони вже зовсім виразно намічують лінії майбутнього світового конфлікту.

III.

На початку зимового сезону це зовнішно-політичне оформлювання світа на дві частини переходово ослабло. На заміну зовнішним справам заобсервуємо в світі тижні суперматії внутрішньої політики; часи своєрідного внутрішнього збирання сил та підготовки до дальших зовнішних чинів. Внутрішньо-політична хвиля, що почалась у світі німецькими виборами доходить поволі до кульмінаційної точки.

Передовсім в Америці вибори нового президента просвали на деякий час послідовний розвиток зовнішної політики. Одначе вислід виборів в Америці не в силі змінити тамошнього виборчого курсу. Вибрано Гувера. Але хочби президентом був Сміт, то кожний з них зможе вести тільки одну політику, оту, яку наказує інтерес молодої міцної нації, що потребує свободи ліктів та маси вільного простору. Америка може в свому сучасному положенні провадити тільки одну політику — імперіялізму. Особа Гувера чи Сміта може до певної міри означити ріжницю методів, але ніколи ріжницю суті американської політики.

Інакше виглядає справа в Англії. Тут близькі вибори теж сильно загальмували розвиток зовнішної англійської політики. Вибориж рішать про те, чи британський консерватизм зможе дальших чотири роки послідовно продовжувати політику оборони і втримування цілости Імперії, чи — може прийдеться переходово її перервати, відступаючи владу англійській демократії. У всякому випадку, на якісь далекойдучі англійські воєнні чини перед червневими виборами в 1929 р. — рахувати не приходиться.

Внутрішньо-політичні справи абсорбують теж усю увагу Німеччини. Боротьба республиканства з монархізмом щораз більше загострюється; в площину тої боротьби паде теж велитенський рурський страйк або радше, звільнення з роботи двох міліонів металевих робітників. Це не є боротьба капіталу з робітництвом, але радше боротьба німецьких підприємців з теперішньою формою держави і її антантсько орієнтованим урядом. Весь рурський конфлікт носить виразно політичний характер. Це є „дух Гуґенберґа", нового провідника німецького націоналізму, що теж засобами класової боротьби добивається до власти і побіди своєї протиантантське орієнтованої концепції. Є це великий розрахунок на те, що дальше і неминуче загострення й поглиблення британсько-американського конфлікту доведе в результаті до американо-радянського зближення, а звідтіля до переоформлення середньої і східньої Европи в німецькім розумінні.

Внутрішня політична кріза захитує теж хвилево французьку зовнішньо-політичну активність. Цілком несподівано прийшло до упадку кабінету Пуанкаре. Тимчасом тут в основі конфлікту лежать виключно внутрішньо-французькі справи. Боротьба за власть у Франції не є як у Німеччині [illegible] змаганням двох протилежних [illegible] концепцій. Зовнішній курс французької політики не залежить [illegible] від того, чи премієром буде Пуанкаре, Бріян, Еріо чи Мажино.

На периферії французької боротьби за власть відбуваються дві дальші внутрішні кризи паризьких васалів. Кріза кабінету в Румунії й конституційна „боротьба" в Польщі — ось дві дальші симптоми хвилини.

Нарешті-ж СРСР. Також тамошній внутрішній розвиток робить країну хвилево нездібною до зовнішньо-політичної активности. Комуністична партія переживає чергову єресь. Насамперід відкололись троцькісти, оті, що вважали себе за одиноку спроможність правильно інтерпретувати ленінську науку. Тепер появилась права єресь, своєрідне комуністичне іконоборство, т. зв. „права опозиція", що домагається нової, рівної з вимогами життя інтерпретації комуністичного талмуду. Все це їсть політичної позиції — села. Є дві можливості дістати від селянина хліб, поперше „троцькістська" можливість насильства і репресій і „права" можливість, уступок і компромісів. Але перша з них означає на практиці поворот до воєнного комунізму і остаточну руїну країни, друга означає власть дрібної буржуазії. Поміж обома тими суперечностями стоїть „чудесний грузин" Сталін і не знає, як йому бути. Покищо замикає всіх кривлячийхся з ліва і зправа на десять замків, але тим ще не можна відвернути від країни марева голоду і страшної російської зими. Все це робить на зовні країну цілком безпомічною, витворює на тім місці своєрідну зовнішньо-політичну порожнечу.

Треба уважно слідкувати за тою хвилею внутрішніх політичних кріз. Їх розвязка ще виразніше намітить ті шляхи, що ними підуть чергові світово-політичні змагання.

Зенон Пеленський.

Наука на Радянській Україні.

З приводу бюлетеню Комісаріяту Освіти в УСРР п. н. „Наука на Україні".

Минулого року випустило Управління Науковими Установами при українськім Комісаріяті Освіти бюлетень ч. 2—4 під заголовком „Наука на Україні". Це грубенька книжка на 308 сторінок великої вісімки. Подано в ній звіти 39-ти науково-дослідчих катедр та наукових інститутів, 6-ти музеїв, 5-ти обсерваторій, 4-ох ботанічних садів, 7-ох бібліотек та інститутів книгознавства і нарешті 9 звітів про наукові експедиції, відрядження (закордонні), розкопки, то-що. Взявши пересічно, зміст кожного такого звіту складається з повідомлення про особистий склад установ та про працю й досягнення цілої установи й окремих її співробітників. В деяких звітах говориться ще про матеріяльне становище установ в розумінні лихого фінансування її коштами з боку держави.

На цю книжку треба було звернути увагу, скоро вона вийшла в світ, та на жаль більшовицькі видання приходять до нас із великим запізненням, а по друге нас [illegible]. Переглядаючи майже завсіди випадково. Переглядаючи цю книжку, я цікавився не так тим, як розвивається наука на Україні та якими досягненнями в науковій царині може радянська Україна похвалитися перед світом; мені цікаво було знати, оскільки та в якій мірі цю науку та її досягнення можна вважати за вклади в українську культуру. Чи це є українська наука, чи на справді тільки наука на Україні. На превеликий жаль, приходиться констатувати, що заголовок книжки відповідає тій, що тільки наука на Україні [illegible] Тут Україна виступає не як національно-культурна одиниця, а як географічна область майже виключно, як сектор Росії. В такій самій мірі і [illegible] тим самим правом міг бути [illegible] „Учений Комітет" [illegible] [illegible] совітської освіти [illegible] [illegible] про „русскую" науку [illegible]

сії". Ведже революція внесла лише ту зміну, ще книжку тепер видано „українською мовою", а замість „ют Россії" стоїть слово „Україна". В інтересах обєктивности мусимо зазначити, що чепелитка дещиця з того, що називається наукою на Україні та що представлене дослідчими катедрами, може бути справді зачислене до нашого національного доробку. Про це читачі довідаються з дальшого обговорення змісту книжки.

Який особовий склад названих установ? На це першорядної ваги питання книжка дає нам дуже сумну відповідь: голови катедр, керовники секцій, дійсні члени, наукові співробітники, — це у великій більшости чужинці. Можнаб цього і не ставити у вину тим, що мають офіціяльний обовязок дбати про розвиток нашої науки й пильнувати її українського характеру. Уряд Радянської України, не маючи відповідної кількости українських вчених, мусів був притягнути до праці чужинців. Скажім, що це є справді так. Але той самий уряд мусів би рівно дбати, щоб такий сумний стан поліпшити, і старатися про підготовку молодих учених уже з українців, як це робилося в подібних випадках по інших світах. Та цього ми з поданих звітів не бачимо. Робиться якраз навпаки: переважна частина, навіть у богатьох випадках величезна більшість так званих аспірантів, себто тих, що мають у майбутньому заступити теперішніх учених і провадити українську науку далі, є так само чужинцями. Для прикладу вкажемо на катедру геометрії в Харкові: керовник катедри проф. Сінцов; дійсні члени: Душін і Вайнфельд; наукові співробітники: Чернушенко й Нейшулер; аспіранти: Соловйов, Урісман, Попов, Миколаєнко, Бланк, Петров, Прошін. При науково-дослідчій катедрі фізики в Харкові працюють аспірантами Бризгалін і Дорогой, а співробітниками Слупкін, Сахаров, Пономарьов, Помазанов. І такі букети бачимо трохи не при всіх катедрах.

Чому це так? Чи українська нація та її молодь нездатні до культурної роботи? Очевидно не тому. Поминаючи численні докази з нашої історії, що свідчать якраз про талановитість і про культурний тип нашого народу, покличемося лишень на один факт останніх часів. Я маю на увазі успіхи нашої академічної молоді в чехословацьких школах, де українці стоять науково на першім місці, полишаючи далеко за собою москалів. Це є загальний голос чеської професури. Та на Україні якраз москалі здібніші,. Так було до революції, так ще в більшій мірі є тепер. Особливо тепер, бо коли до революції московська інтелігенція ставилася до українців ще сяк-так, не вбачаючи в них поважної для себе небезпеки, то тепер вона переконалася, що справа з українством є далеко серіознійша і з богатьох боків просто таки катастрофальна для Москви. Тим то відношення тієї інтелігенції до нас змінилося кардинально, замість дореволюційної „мягкости" бачимо тепер запеклу ненависть, скрегіт зубовний (для ілюстрації цього згадаймо тільки про лист М. Горкого), бачимо вперту, невблаганну, систематичну боротьбу й наступ на всіх відтинках. Московські вчені на Україні вибирають собі на заступників таких людей, що моглиб берегти й надалі московського стану посідання, а Управління Науковими Установами тих заступників ретельно затверджує, вдаючи, що дбає лише про чисту науку й не вплутує до неї ніякої політики. Можемо бути певні, що з того, що тепер робиться в справі наукового розвитку на Україні, для України нема й не буде ніякої користи, а навпаки. Народній гріш, здираний з нечуваній мірі з наших людей, йде на піддержку й на розцвіт московської культури, а на нашу загладу.

(Докінчення буде.)

Після львівських подій.

АРЕШТОВАНІ.

Всі вичислені у нас в попередньому числі арештовані переведені до слідчої тюрми при вул. Казимирівській (т. зв. Бригідки). Одного з братів Гошоватюків (Антона) й Евгена Пеленського випущено на волю. Всіх арештованих є ще около 50.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ

Дня 10. ц. м. в год. 5,30 рано переведено ревізію в помешканні п-ва Полюгів при вул. Малій ч. 2. — Одночасно майже переведено ревізію в ріжних установах, що мають приміщення в Народньому Домі.

В суботу рано 10. ц. м. арештовано п. Агатона Добрянського з його помешкання на Знесінні. — В четвер вечером (8-го п. м.) арештовано вдруге студ. медицини Радивила, випущеного на волю щойно перед двома днями, а також студ. філ. Евгена Юліяна Пеленського. Крім того арештовано студ. філ. Ярославу Конрадівну і студ. Вілоетоцького.

РЕВІЗІЇ НА ПРОВІНЦІЇ.

Калущина.

Ранком дня 9. ц. м. перевела місцева поліція ревізію у приватному помешканні директора Повітового Союзу Кооператив п. Миговича Петра. Шукали „Сурми", „пальної зброї" та летючок. Ревізія тревала одну годину, не давши очевидно ніяких вислідів. Після ревізії у приватному помешканні переведено рівнож ревізію в канцелярії Повітового Союзу Кооператив, одначе й тут не знайдено нічого.

Тогож дня ранком перевела поліція ревізію в кооперативі „Будучність" у Підгорках. Там шукали знова крісів. Рівнож ранком того самого дня була ревізія в управителя школи п. Гумініловича Юрка в Берлогах, що є активним кооператором у тому селі.

В дальшому переведено ревізію в кооперативі „Сила" в Голині та у справника тоїж кооперативи Гладенького Юрка і книговодця Бережницького Михайла. При цій ревізії тамошній командант поліції, іронічно підсміхаючись, говорив до справника кооперативи: „Віддайте добровільно зброю! Було воювати тоді, коли ви мали час на те".

Крім того переведено ревізію в Філії Повітового Союзу Кооператив у Рожнітові, в приватному помешканні начальника філії п. Кузьмика Василя, як рівнож у кооперативі „Надія" в Сваричеві. Не поминено також Філії Повітового Союзу Кооператив у Долині, кооперативи „Сила" в Долині та справника тоїж кооп. Майхровича Осипа. Розуміється, ревізії ті не дали найменшого результату.

Покищо не маємо докладних відомостей, чи ще у кого в повіті була ревізія. На всякий випадок замітне, що в нашому повіті переводять масові ревізії з таких аполітичних установах, як кооперативи і в кооперативних робітників.

Ще одно побиття.

В суботу пополудні, дня 3. ц. м. на стації Мшана к. Львова висів з поїзду уч. 6-ої кл. гімн. Жагаляк. До нього прискочив постерунковий і хотів здерти йому шапку-мазепинку. Хлопець боронився. До помочі жандармові поспішило двох стаційних урядовців, які втягнули хлопця спільними силами до канцелярії і там його немилосерно побили. Публику, що зібралася під вікнами, заалярмована переразливими криками битого, відгання другий жандарм. З канцелярії вийшов хлопчина побитий, з синцями і гулями на лиці й чолі та з підбитими очима, очевидно без шапки. Найближчим поїздом поїхав до лікаря у Львові.

Броди.

Дня 5-го листопада ц. р. вечером молоді польські шовіністи вибили камінням шиби в Товаристві Касиновім „Основа" і в Товаристві „Луг" в Бродах. Камінне падало до середини між присутніх, при чім поранений студ. Кость Демчинський каменем і шклом. Того самого дня вечером польська студентська боївка напала на вулиці студ. В. Чуму, зірвала йому українську студентську шапку і побила палицями. Поляки (студенти) погрожували на 10. ц. м.

—о—

Свята 1. листопада.

Жовква.

Свято першого десятиліття нашого національного зриву відсвяткувала Жовква дуже торжественно. Вже від ранку помітний був у місті святочний настрій. Не видно було, щоби хто йшов до праці. В 9. год. простора церква ОО. Василіян заповнилась людьми. Прийшли не тільки жовківські міщани й інтелігенція, але багато народу з доокличних сіл. У церкві звертала увагу висока могила, поставлена Луговиками и Луговичками, з високим березовим хрестом, обложена червоною калиною. На могилі зложено три вінці від жовківських товариств. Почалась торжественна Служба Божа, підчас котрої приграла лугова орхестра. По Службі Божій виголосив патріотичну проповідь о. А. Трух ЧСВВ. Ця проповідь зворушила серце кожного присутнього. Можна було бачити, як багато людей, навіть з інтелігенції, втирало нишком сльози. Після проповіди відправилась величава панахида, до котрої ставуло шістьох священиків. Співав церковний хор, скріплений Луговиками. При могилі весь час Богослуження держали почетну сторожу Луговики. — Пополудні зложено на могилах поляглих Борців на тутешньому цвинтарі вінок, а лугова орхестра відіграла жалібний марш. Все відбулося спокійно, без ніякої перепони. Вечером зійшлися знов жовківські громадяни в салі „Української Бесіди", де о. М. Марисюк ЧСВВ, редактор „Місіонаря", виголосив відповідний реферат. Негайно по скінченні реферату ввійшла до салі поліція, але побачивши зібраних найповажніших громадян, зараз сама забралася. Так відсвяткувала Жовква день 1. листопада.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Слово до ареопагу Нобля.

(Докінчення.)

Виконавці останньої волі Нобля забули досі про літературу двох найбільших країн: Америку та територію бувшої Росії. Чи про Америку тому, що вона має досить своїх Рокфелерів і Вандербільтів, які можуть основувати десять таких премій? У всякому разі вона зголошується цего року до конкурсу з трьома кандидатами.

Сінклер Люїс ще досить молодий і міг би зждати ще кілька літ, навіть не пишучи більше таких товстелезних романів. З дотеперішніх гонорарів і так проживе, на лінощах. Драйзер зі своїм трьохтомовим „Титаном" занадто пригадує методи Золі, не маючи його уяви ні стилю. Про Мартенса не знаю нічого.

Так само ні слова не скажу про грецького поета Паламаса. Він неперекладений досі ні на одну всесвітню мову, а професори, що вчили нас Гомера та Плятона також певне не читають їхніх наслідників. Норвеська кандидатка Сігрід Ундсет, хоча більше проймаюча як Грація Деледда, таки не виходить поза слабші сторінки Гамсуна з „Благословенства Землі". Чи Оляф Дуун є тим, що міг би гідно зайняти місце поруч Гамсуна — сумніваємось, а одночасно ждемо на переклад його збірних творів.

Російська література має повне моральне право глузувати собі з Ноблівської премії. Виключно політичні диссонанси заважили на тому, що ніодин російський письменник не найшовся між 26 дотеперішніми лавреатами. А Толстой, Чехов, Андреев не були нижчі від Берисона, Сенкевича, Раймонта, Сельми Лягерлеф, Павль Гайзе, Понтоппідана та Гіельрупа! Ґоркий чи Мережковський? — нелегкий вибір. Із перспективи, майбутньости Ґоркий лишиться довше. Сам його театр є єдиним свого роду зразком безпосередности. Слави та майна має Ґоркий аж надто. Чи можуть грати в нас ролю міркування про його політичні погляди? Мережковський більший европеєць, але мистець більше книжковий. Найкраще було би погодити їх по-Соломоновому: поділити між них премію по половині.

Коли глянути на порівнину таблицю дотеперішніх лавреатів і нинішніх кандидатів, ще й у поодиноких взаєминах народів, виринає мимохіть питання, чи не слід би і в цій салі рішень поставити статуї Теміди, з легким серпанком на очах. Тому, що вряди-годи Ноблівськими лавреатами стають завдяки заходам держав сентиментальні Деледди і патетичні Раймонти, не повинно виходити, що ми нераз можемо нагороджувати на-пів невідомих. Хіба, що Ноблівська премія переміниться на допомоговий фонд для розвитку багатонадійних талантів. А тоді я зголошу кандидатуру знехтованої досі України, віддавна пребагатої надійними талантами!

Здається, що вперше від 27 літ комітет нагороди Нобля має цього року такий багатий вибір, коли більшість кандидатів поодиноких народів, без огляду на розміри та впливи своєї держави, може ставати проти себе як рівнорядна величина. Берґсон і Кроче; Унамуно і Честертон; Ман, Ґоркий, Ґельсуорті, Мережковський, Сінклер і Драйзер — ні про одного, коли хто стане з них нагородженим, не скажуть, що ця почесть зустріла його незаслужено. А проте навіть найбільша нагорода признана офіціяльним комітетом робить інколи більшу честь комітетові, ніж нагородженому. Це приходить на думку про першого — Берґсона, для якого титул лавреата стане новою формою популярности, дошкульної для світогляду кожного фільософа.

Щастя Ноблівської інституції в тому, що вона не може відкривати нових талантів, а може менш-більше лише потверджувати голос якоїсь суспільности, яка також не входить у нюанси ріжниці між великим талантом і великою популярністю. Коли ми звеличуємо письменника якоїсь малої країни, тоді відчиняємо перед ним ворота до міліонів читачів із великих країн. Але часто йдемо занадто сліпо за готовими мірами величини, майже необхідними при всякому конкурсі. Прилюдна всесвітня нагорода мусить рахуватись з ріжними компромісами, які родить маніжлива популярність. Найбільший літературний ареопаг, яким є досі комітет нагороди Нобля, мусить нехтувати популярністю, коли хоче, щоби його голос трівав довше, ніж сезонова слава.

Згідно зі заповітом Нобля нагороду має дістати той, хто дав найцінніший твір в ідеалістичнім напрямку, без огляду на національність. Ним була би „Творча еволюція" Берґсона, якщо забути про кандидатури народів. Далі „Естетика" Кроче, „Дон Кіхот" Унамуна, „Ортодоксія" Честерстона", одна з повістей Манна та Ґельсуорті. Мережковський протиставлений Ґоркому — похмурому, інколи безнадійному песимістові, мав би перевагу. Ідеалізм американців не є найціннішої проби.

Це був не запит, а безрадний оклик. Мене облив холодний піт, відомий тим, яким сниться, що питають і нежданно почувають себе привязаними до землі. Я почув за собою голос:

„Про це ви не знаєте більше, ніж пересічний читач часописів, який грає іменами, мов на льотерії, бо не знаєте мотивів, що рішають заздалегідь про сильнішу кандидатуру".

Ноблівську нагороду з хемії тому, хто в силі найти спосіб, як аналізувати ці мотиви без помилки!

Закарпаття.

Свято 1. листопада в Ужгороді.

Заходом комітету українських збігців в Ужгороді відбулася в 10-ліття 1. листопада святочна академія. Свято-концерт уладжено в салі малярського касина в год. 8.30 вечером. На його програму зложилися: вступне слово адв. д-ра Новаковського, сольоспіви пп. Іваницької, Самойловича, О. Дівничевої і А. Остапчук, хори театру „Просвіти" під дир. М. Аркаса і добірні декламації. Велика саля була переповнена. Чистий дохід з концерту призначено на памятник Масарика в Ужгороді.

Отворення „руської народньої кухні" в Ужгороді.

Дня 4. ц. м. отворено в Ужгороді „руську народню кухню". В неприсутности єпископа промовив до дітей о. кан. Станкай, підчеркуючи велику жертволюбивість предсідательки п-і Єлисавети Грабарової. Першого дня видано 70 обідів для бідних школярів. П-і Грабарова, жінка посадника Ужгороду й директора „Підкарпатського Банку", сама услугує дітям, в чому їй помагають п-і А. Бачинська й О. Бачинська і п-на Раковська. „Свобода", звідки беремо цю вістку, повідомляє, що п-і Грабарова робить усякі заходи з метою вибудування окремого будинку для народньої кухні, в якому був би одночасно і приют для таких дітей, яких батьки не можуть лишати самих дома, бо ходять на роботу. — Слідом ужгородського жіноцтва повинно піти й українське жіноцтво у Львові, де така кухня (не одна, а більше! — Прим. складача) потрібна не тільки для шкільної молоді, але й для найбідніших кругів нашого міського населення і для приїзших до міста селян.

Пос. Волошин не кидає політики.

В „Свободі" з 8. ц. м. поміщена заява посла Августина Волошина, в якій він опрокидує вісти, поширювані його противниками, немов би він мав намір усунутися від політичного життя й уступити з головства християнсько-народньої партії. „До того нема найменшої причини, особливо тепер, коли народня свідомість пробуджується в душах цілого нашого народу. Тому — кінчить пос. Волошин — доки лиш сил стане, посвячуся високим цілям християнсько-народньої партії".

Зневаження національного прапору в Мукачеві.

Дня 28. м. м., в часі святкування 10-ліття чехословацької республики в Мукачеві, стався такий скандал: чех Прибрамський видирав жовто-блакитні прапори з рук учнів народньої школи й учнів торговельної академії, що несли ці прапори в святочнім поході. Той-же Прибрамський грозив пластунам на їх національні відзнаки і пробував їх теж скидати. „Свобода" дуже різко протестує проти того зневаження національного прапору Підкарпатської Руси і називає вчинок Прибрамського провокацією.

Організаційний і вічевий рух.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

Дня 19-го жовтня ц. р. відбулося велике повітове віче в **Старім Самборі.** Віче отворив о. сенатор Юліян Татомир рефератом про економічне положення українського народу під Польщею. Після реферату о. Татомира промовляла пос. М. Рудницька в справі шкільній, взиваючи особливо жіноцтво до праці у всіх ділянках громадянського життя. Хотіли після реферату промовляти два місцеві сельроби, одначе говорили такі дурниці, що присутні перервали їм і змусили зійти з трибуни. Дуже гарно й річево промовляв о. ігумен Пелех з Лаврова, невтруджений працівник на народній ниві. З черги добру відправу сельробам дала пос. Рудницька. Після ухвалення численних резолюцій закрив віче о. сенатор Татомир. Жіноцтво Старого Самбора, згуртоване в „Союзі Українок", щиро витало посолку Рудницьку і вручило їй прегарну китицю цвітів. — Дня 21-го жовтня ц. р. відбулося віче в **Стрільбичах** і того самого дня пополудні в **Тершові.** Реферував о. сенатор Татомир. Присутній на вічу в Тершові комендант постерунку не встав з лавки підчас співання національного гимну. Проти цього запротестувала молодь і о. сенатор і обурені віченики, наслідком чого представник влади ухвалив не вступати ...и в салі.

Дня 21. жовтня ц. р. відбулося в **Стрільбичах** під голим небом віче, на котре прибув о. сенатор Татомир. Віче було дуже числене. Було понад 600 людей, самі місцеві громадяни, а між ними велике число жінок. О. сенатор у довшій промові обговорив у приступний спосіб положення нашого народу під економічним, просвітним і політичним оглядом. По скінченій бесіді перший зголосився до слова місцевий парох о. Іван Яворський, але постерунковий зі Старого Самбора ч. 8 Цебуля не допустив до промови, заявляючи, що на посольськім вічу крім посла не вільно нікому більше говорити. Безуспішно покликувалося на зголошення віча в старостві та на те, що в зголошенні на деннім порядку були подані точки: дискусія над посольським справоздданням і внески учасників. Не помогла і заява о. сенатора, що всю відповідальність бере на себе, постерунковий Цебуля не відступив від свого і загрозив, що якби хто забрав голос, то він розвяже віче. Тоді на питання о. сенатора, чи зібрані погоджуються з діяльністю Української Парляментарної Репрезентації в соймі і сенаті, всі через акламацію заявили повну свою згоду на неї і відспівали „Ще не вмерла Україна".

КОСТОПІЛЬЩИНА.

Осередком Костопільщини на Волині є місточко **Степань.** Має воно около 4000 мешканців, з того 3,600 українців. Є це одна з рухливіших і свідоміших місцевостей, головно завдяки молодим людям, які провадять кооперативну та взагалі організаційну працю. Дня 17-го жовтня ц. р. відбулося в Степані віче УНДО, на якім були присутні сенатор Тронь і сенатор Кульмин. Вибрано місцевий комітет УНДО, якого головою став агроном Павло Сірко, а як члени найдіяльніші одиниці місточка, як Олександер і Юхим Кудри, Степан та Іван Наливайки, Микола Кравченко, Петро Пінчук і ін. Оба сенатори виїхали зі Степаня вкпайзраджені враженням. Не зважаючи на те, що в Степані відбули вже свої віча радикальний посол Власовський, а також Жупник, місцеве й доокружне населення вповні заявилося за програмою УНДО.

Господарка майном „Народнього Дому" в суді.

Львів, 10. листопада 1928.

На день 10. листопада ц. р. була визначена друга з черги розправа у львів. окружному суді проти нашого редактора В. Мудрого, якого обвинувачував б. правительствений комісар Народнього Дому Л. Черкавський за образу чести, що її добачував у статтях „Діла" про господарку майном „Народнього Дому" в часи його комісарювання. Як відомо, перед десяти днями відбувалася в тому-ж суді розправа проти радн. Лісковацького за образу чести, в якій теж обвинителем виступав Л. Черкавський. Закінчилася вона тим, що Л. Черкавський відступив тоді від акту обвинувачення. Нині до розправи Черкавського проти „Діла" вже не дійшло, бо приватний обвинитель теж відступив від обвинувачення.

По широкому світі.

Гувер має намір запропонувати становище державного секретаря сенат. Бораґові, що є головою комісії для заграничних справ. Бораґ є головним оборонцем погляду, що радянський уряд треба признати „де юре".

На загальних зборах французької республиканськo-соціялістичної партії під проводом Бріяна і Пенлеве принили резолюцію проти деяким законам, що звертаються проти прав церкви у Франції, з тим мотивом, щоби не давати підстави до релігійної боротьби.

Американський фінансовий дорадник Девей вибирається приватно до Москви.

Альбанський король Зоґу приняв предложення чеського фашиста ген. Гайди, що хоче зорганізувати йому армію.

Португалія має новий кабінет, утворений полковником Фрайтасом.

Бувший диктатор Греції Пангалос, засуджений ... на ... .

Після львівських подій.

„Дзєннік Людови" повідомляє, що делеґація українських студентів була в ректора львівського університету та просила, щоби інтервеніював у справі арештованих українських академиків.

Пат подає, що в домі при вул. Пелчинській ч. 7. поліція перевела в суботу ревізію у двох українок студенток та найшла „матеріял, що робить враження вибухового матеріялу". Одну з двохстрок, семінаристку Конрадіяну поліція арештувала. Краківський „Ц. Курер Ід." повідомляє, що при ревізії найдено в тім мешканні аж десять пакетів вибухових матеріялів і таких, що служать до підпалу.

На Богданівці поліція арештувала студ. університету Химчука, якому закидає, що стріляв до польського вірла, вивішеного на стіні роздільні спірту.

АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ.

З суботи на неділю, в год. 10.30 вночі переведено ревізію в п. Гординських, вул. Листопада 40. Ревізія нічого не найшла. Арештовано дочку Дарію Гординську, ученицю Муз. Інституту без подання причин.

РЕВІЗІЇ І АРЕШТУВАННЯ В КОЛОМИЇ.

Вночі з дня 8. на 9. і зачасним ранком 9. падолиста 1928. перевела в Коломиї державна поліція докладну ревізію: в Народнім Домі від 6. до 11. год. (дуже докладно), в „Родині", в Учительській Спілці (перетягали всі зошити і книжки), в Жіночім Базарі, Соколі, Покутськім Союзі (забрали виборчі відозви), Окружнім Союзі Кооператив, Підкарпатськім Союзі, Маслосоюзі, Рідній Школі, Просвіті, Читальні „Просвіти" ім. М. Шашкевича, Ремісничій Бурсі, в хлопячій бурсі гімн. та дівочій. Також перевели ревізію в приватних мешканнях: д-ра Андрія Чайковського, Івана Пашкевича, Романа Шинайла, проф. гімн., через 3 години, — забрали кооперативні відозви, Івана Михальського, учителя, д-ра Олександра Коссака, д-ра Івана Новодворського, Івана Чернявського, бувш. президента суду в Коломиї, п-і Ленкової Ольги (арештували сина Тараса), о. Ковуба, сотрудника, Маркіяна Недільського, Антона Микитюка, проф. гімн., У. П. Т., Івана Бабюка, Йосифа Чайковського, проф. держ. гімн., д-ра Могильницького, Олі Стефанівної, учительки, Леся Денесюка, завідателя Жіночого Базару, Марії Мельникової, Коцюмбаса, директора Маслосоюзу (арештоване — опісля випущено), Обрізкова, директора Окружного Союзу Кооператив, Василя Витвицького, б. інспектора шкіл., Яремчука, учителя, Пастора Федева — арештовано 2 синів, Романа Лисяка, проф. гімн., п. Кітурової та у богатьох учеників. Крім того перевели ревізію по селах в товариствах і в приватних людей: в Коршеві в кооперативі, в молочарні, у Степана Ільницького, упрів. властности Сільського Господаря та в богатьох селян. Всюди шукали за якимись відозвами та за зброєю.

КОМУНІКАТ ПАТ-а.

В звязи з алярмуючими чутками, які поширюють елементи, яких метою є нарушення спокою, ПАТ уповажнений міродатними чинниками стверджує, що ці чутки неправдиві. День 10. листопада минув спокійно у Львові і на провінції.

Ріжні вісти.

СВЯТОЧНІ ЗАСІДАННЯ ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ І СЕНАТУ.

Дня 10. листопада польський парламент ... святкував ... ... Польщі. З ... були присутні ... у святочнім засіданні, якое два сойми ... сти (посідатели ППС) Кремц і Зерба. Засідання отворив марш. Дашинський. На урядових лавках були всі члени уряду з премієром Бартелем. Не було марш. Пілсудського і през. Мосціцького.

Марш. Дашинський у промові віддає честь полеглим за волю, звернув увагу серед яких трудностів мусіли поляки боротися в перших літах незалежности, при чому підкреслив заслуги, які віддав батьківщині Пілсудський. Тоді з лав ХД роздався оклик „Хай живе Галлер!". Під кінець промови марш. Дашинський віддає оклик у честь президента держави Мосціцького, але замість імени Ігнатій сказав Йосиф. Цей факт коментували в кулуарах. По промові марш. Дашинського засідання сойму замкнено.

Подібно відбулося засідання сенату, що рівночасно було й інавгураційне. Тут промову виголосив маршалок сенату Шимановський. І тут не був присутній марш. Пілсудський і през. Мосціцький. Не були присутні сенатори непольських національностей, крім жидів.

Вівторкове засідання.

У вівторок буде звичайне засідання сойму. На денному порядку дальша дискусія над справою мін. скарбу Чеховича та розглянення наглих внесень, зголошених у справі львівських подій. Таких внесень є чотири, бо крім Українського Клюбу, ВБ, НД — поставив внесення і клюб українських радикалів.

ШПІОНАЖ?

ПАТ повідомляє, що власти безпечества в Перемишлі впали на слід шпіонської організації, що від довшого часу працювала у Сх. Галичині. Організація вдержувала звязки з централею сусідньої держави. Організації вдалося втягнути до праці більше людей. В ночі з пятниці на суботу арештували в Перемишлі кільканадцять осіб. На прапоручення прокуратора при окружнім суді в Перемишлі держ. поліція у Львові арештувала двох людей, з яких один працює в „Маслосоюзі". ПАТ твердить, будьто би виявилося, що обі ці особи вмішані в шпіонську афору з Перемишля.

КАБІНЕТ ПУАНКАРЕ.

Кабінет Пуанкаре буде такий: президент мін. Пуанкаре без віякої іншої теки, вн. справи Тардіє, закорд. справи Бріян, військові Пенлеве, маринарка Леге, фінанси Шерон.

РОМУНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ РОЗВЯЗАНИЙ.

З днем 12. листопада ромунський парлямент розвязаний. Вибори до нижчої палати визначені на 12. грудня, до сенату 18. грудня. Перше засідання обох палат 22. грудня.

МАНІВ УТВОРИВ КАБІНЕТ.

Регенційна рада затвердила предложену їй лісту кабінету. Кабінет зложив присягу. Президентом ради міністрів є Маніу, міністром вн. справ Вайда Воєвод, мін. закорд. справ проф. Мароновку, мін. фінансів Поповіч, мін. війни ген. Чічовський.

Радянська виставка в Буенос Айрес.

(Лист з Аргентини).

Вже від місяця відчинена в Буенос Айрес (Аргентина) радянська виставка, уладжена за радянські гроші тутешніми жидами під проводом мільонера-жида Кравського, що має тут кілька фабрик та очікує, коли то вже Аргентина визнає Радянський Союз, щоби стати тут його послом.

Виставка ця, хоч дуже скупа на матеріяли, одначе цікава для того, що ще-більше вміє розріжнити російське мистецтво від українського.

В чужинця така виставка не може викликати гарного враження, бо нічого надзвичайного на ній не можна побачити, хіба довідатися, що Донбасейн є на Україні, а удало ... в Росії. Крім найкраще ... „кустарних" виробів російських ... картини, рисунки й образки ... „Кіпаровського" для пропаганди ... а ... свою ... на себе.

дянські вироби, як чай, папіроси, папіросниці, дерев'яні ложки, сап'яні і т. п. дрібнички. На стінах понавішувані знимки з радянської фільми, зі спорту і з побутового життя. Цікаво було бачити знимки, на яких були поодинокі типи національних меншостей з Радянського Союзу — кіргізи, сарти, самоїди, калмуки, навіть жиди, лише знимки з українськими й російськими типами були в купі з підписом по еспанськи „los tipos rusos“ (російські типи). На одній зі стін висить велика карта цілого світа, на якій відзначений червоною барвою Радянський Союз, одначе там підписано: „Rusia Sovietica“, а про Україну й інші так звані „самостійні“ республики ні сліду... Колиб так побачили це наші комуністи або радянофіли — чи хоч здивувалисьб?

По кутах лежать великі брили донецького вугілля з голосним надписом: „El carbón de Donbasein en Rusia“ (вугілля з Донбасейну в Росії). Можна було також довідатися, що Дніпро вже не пливе на Україні, а тільки в Росії, бо на знимках з Дніпрельстану підписано: „La obra del Onipreistan en Rusia“ (будова Дніпрельстану в Росії). Одиноке, що представляло для нас вартість, це українські вишивки з Полтавщини, але і ті нещасні вишивки підписані: „Los bordados rusos“ (російські вишивки).

Щодо книжкового відділу, то є там кільканацять книжок (самі переклади з англійського) з передвоєнних видань і кілька брошурок комуністичних.

Словом: виставка дуже-дуже бідна. Одначе богато людей скористало з цеї виставки, бо можна було там напитися даром чаю „a la rusa“ і піти до „совкіна“ (також даром), яке уладжено в одній з бічних саль.

Всі портієри, провідники, зарядчики „чайної“ і „совкіна“ виключно жиди і на кожнім кроці чути жидівську мову. Як видно, то „сини Ізраїля“ поробилися ревними носіями „русской культури“ в більшовицькому виданні.

Буенос Айрес, 9. X. 1928.

Володимир Марак.

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 12-го, г. 7·30 веч. „Таємнича Дама“, оперетка.

Вівторок 13-го, г. 7·30 веч. „Дякую за службу“, комедія В. Пежинського.

Кіна.

„Аполльо“: „Безіменні герої“.
„Лев“: „Дикунка“.
„Оаза“: „Титанік“.
„Палас“: „Ягоди вулиці“.
„Фатаморгана“: „Сповідь 16-літньої“.

НОВИНКИ

— **На покриття шкід** заподіяних демонстрантами в Т-ві „Просвіта“ зложили: сен. М. Галущинський 20 зол., „Добродійний Комітет“ 400 зол., ред. В. Мудрий 30 зол., ред. М. Тарнавко 30 зол., О. Г. 5 зол., — Дня 6. листопада ц. р. зложили в Управі Акад. Дому учениці гімназії СС. Василіянок у Львові 130 (сто тринацять) зол. на покриття втрат в Українськім Академічнім Домі, заподіяних демонстрантами.

— **Події в Повітовім Союзі Кооператив у Жовкві.** Справа з надужиттями в жовківськім Повітовім Союзі, що відбилася досить голосним відгуком в українськім громадянстві починає вже вияснюватися і в урядовій дорозі: дня 6. ц. м. суд звільнив зі слідчого арешту дир. Гумена.

— **Львівська хроніка.** Двох малолітніх вибило 8 шиб у бюрах львівського магістрату; одного 14-літнього арештували і шукають за спільниками. — З Борислава приїхав до Львова 35-літній хемік Гельман, щоби тут умерти; скочив з II. пов. „Сеського готелю“ і покалічився та дістав струс мізку.

— **Кабарет і політика.** У варшавськім кабареті „Кві про кво“ поліція мусіла викидати зі салі шовіністичних студентів, які почали демонструвати окликами проти одної пісеньки, що „вражала їхні національні почування“. Ця пісонька, як каже „Епока“, вражала вшехполяків тим, що в ній був відданий належний поклін марш. Пілсудському, а вшехпольська „Газета Варшавска“ у спеціальній передовиці пише, що була це пісонька „на тему як національний геній Адам Міцкевич, королі Жигмунт і Собеський, Шопен і Коперник їдуть мельдуватись до Бельведеру, а відтак разом з марш. Пілсудським „їдуть на гор'зку“. Тому, що в пісні відомо „тої робить музику“ для одних цей тон видавався наскрізь патріотичним, а для інших „образою національних святощів“...

— **Страшний злочин.** Новинка під цим заголовком, повторена нами вчора за львівською пресою, була основана на неточних інформаціях. Злочин у селі Делеві довершений не Мандзюком, а Мандзюковою, що вбила тестя, мужа і двоє дітей. Цей злочин належить до рідких прикладів озвіріння. Має він підклад досить звичайний — родинну сварку, що довела Мандзюкову до небувалої скажености, коли вона сокирою вбила тестя, пізніше мужа, що боронив свого батька і мала ще стільки енергії, що повісила раненого тестя в стодолі, щоби затерти злочин. Щойно тоді у приступі на-п'в божевільнім з розпуки порізала свої діти, з яких одному вирізала язик, а вкінці перерізала собі горло.

— **Ріжні вістки.** У Сараєві прийшло до демонстрацій звернених проти білгородського уряду підчас фільмової вистави „Життя та праця Степана Радіча“. — Президія українського радянського Центр. Вик. Комітету рішила зачинити в ріжних округах 11 синагог і церков. — Відомий італійський композитор Маскані приїхав до Парижа, щоби дирігувати своєю новою оперою „Маленький Марат“. — Двох франц. летунів Рейна і Герра витали маніфестаційно в Парижі після 4-місячного полону у... мавританців. — Англійський банк почав підготовляти новий випуск банкнотів по 1 фунт. і 10 шіл. з огляду на поширену працю фальшівників; упевняють, що тепер уже не можна буде підробити англ. валюти. — Поїзд, що їхав з Метцу вилетів із шин на дім залізничого сторожа; сторож убитий у сні, його жінка та діти цілі. — У мадярськім містечку пештен. комітату 20-літній столярчук застрілив себе і 13-літню дівчину, в якій закохався.

— **Життєпис Гувера.** Новий президент Спол. Держав Герберт Гувер має 54 роки. Його карієра нагадує карієру неодного американського міліонера, що почав з нічого і здобув усе власною працею та енергією. Гувер є сином коваля; в 1888 р. як 14-літній хлопець стає дрібним судовим урядовцем у Портлянд; в 1891 р. записується на політехніку; в 1895 р. як скінчений інжинір їде до копалень золота в Каліфорнії; в 1897 р. висилають його як знавця гірництва до Австралії; в 1899 жениться і їде з жінкою до Китаю як офіціяльний гірничий інжинір; в 1900 р. воює в Тієнтсіні проти боксерів; в 1903 стає членом союзу льондонських гірничих інжинірів; в 1906 р. вертається до Пальо Альто в Каліфорнії, де досі має хату; в 1914 р. бере на себе провід у допомозі Бельгії; в 1917 р. стає воєнним харчовим диктатором Спол. Держав; в 1919 р. стає головою американського комітету для допомоги країнам зруйнованим війною; в 1920 р. кандидує на становище президента Спол. Держав; в 1921 р. є секретарем торгівлі при Гардінгу.

— **Смерть великого баритона.** Ще минулого року в 70 р. життя італійський баритон Баттістіні давав повний оперовий вечір. Він зберіг до останньої хвилини силу свого голосу, бадьору поставу і нестаречий вигляд. Єдиний орган, що не давав йому почувати себе молодим було серце, яким поважно нездужав. Він уродився в Римі; студіював у міляньській „Ля Скалі“. Перші лаври зібрав у Росії та півд. Америці. Найкращі його партії були „Цирульник Севільський“, Дон Жуан, Скарпійо, Гермонт (Травіята), Фальстаф, Ріголетто, Дон Карльос. Баттістіні єднав рідку силу голосу з мистецтвом співу та сцени. Невпинна праця над собою дала йому змогу заховати тембр голосу до віку, в якому мало хто може захоплювати слухачів молодістю. Після смерти своєї жінки Баттістіні заховався на якийсь час у манастирі і на цю тему кружляли ріжні сензаційні звістки, які розсіяла його нова поява на сцені.

— **Невиданий гість з простору.** Від сотень літ не впав на землю з неба такий великий „матеріяльний“ предмет як той метеор, над яким радила цими днями московська Академія Наук. Упав він в якомусь сибірському місті на залізно-бетонний двохповерховий дім і з дому та восьми людей ні сліду. Величина метеору кількасот тон; упавши прожолобив він кратер на кількасот метрів ширини і 20 м. заглибшки. Гук було чути на 30 км., а тремтіння землі на 200 км. Люди гадали, що це землетрус, повибігали з хат і не хотіли на ніч вернутись під покрівлю. Такий метеор предідке явище на землі. Перед кількома роками впав також на Сибірі камінний велитень вагою 87.000 тон. Та цей останній не має рівних в історії. Більшість аеролітів паде в океани, а тисячі ті, що падуть на землю не є більші від волоського горіха або грушки. Радянський уряд вислав наукову експедицію на оглядини рідкого „небесного“ гостя, якого нелегко буде перевезти в музей.

— **Рекорди.** Читаємо в „Рабочій Газеті“: „Управа південно-вотського райсоюзу продала на виріб пакетів і паперових торбин для крамниць твори Маркса, Плеханова і Бебеля“. — Герцог Микола Ляйхтенберг, голова княжого дому цього-ж прізвища, відомий ширшому загалові з того, що недавно мешкала в його замку Анастазія Чайковська, яка доказує, що є донькою царя Миколи II, один з німецьких князів, які є споріднені з родиною Наполеона по першій його жінці і з російською царською родиною — оженився в Мюнхені демократично. З ким? Зі своєю служницею Елею Мілер, що раніше служила у фризієрки. Еля Мілер є звичайною, простою, але інтелігентною дівчиною. Герцог Ляйхтенберг скінчив гвардейський корпус у Петербурзі, працював у рос. генеральнім штабі, підчас революції втік до Константинополя, де вмерла йому жінка, жив якийсь час у Франції і скінчив музичну консерваторію як дирігент. Він має 32 роки, дирігував уже кількома великими концертами і зазнавши почестей і багацтв, горя і клопотів, рішив шукати щастя в подружі зі звичайною дівчиною.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

1868—1928 — 60-літній ювилей Матери-Просвіти. Сповнім наш обовязок супроти неї. А сповнимо його, коли станемо її членами і зложимо двозолотову вкладку.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

До відома українських інвалідів.

Подаємо до відома українським інвалідам, які одержують місячні ренти і допомоги від нашого Товариства, що рент за місяць листопад ц. р. не можемо висилати тому, що поліція в звязку з листопадовими подіями у Львові забрала нам всі книги, в тому й списки та адреси інвалідів. Висилка рент наступить щойно після звороту актів з поліції. З огляду на те, просимо не урґувати висилки ренти за листопад. Окремих відповідей на листовні запити в справі задержання ренти давати не будемо.

Управа „Українського Т-ва Допомоги Інвалідам“ у Львові, вул. Руська ч. 3/II.

Нові книжки й журнали.

М. Деволюця: **Марта.** Повість. Коломия, 1928. Наклад В-ва „Ока“, ст. 96.

П. Франко: **Махнівська Попівна. Жінка.** Історичні оповідання. В-во „О-ка“. Коломия 1928. ст. 49.

Сільський Господар ілюстрований календар на рік 1929.

О. Білоусенко: **Лисичка-сестричка.** Збірка байок. Образки Віктора Цимбала. Львів, 1928. В-во „Світ Дитини“, ст. 144.

О. Білоусенко: **Зайчик-Побігайчик.** Збірка байок. Образки Віктора Цимбала. Львів, 1928. В-во „Світ Дитини“, ст. 70.

Іванна Блажкевич: **Мила книжечка.** Збірничок віршиків з образками А. Манастирського. Львів, 1928. В-во „Світ Дитини“, ст. 32.

Вільгельм Буш: **Діравий зуб та інші смішні історії.** Ст. 44.

Вільгельм Буш: **Хитрий Мехмет** або благодати війни. На українську мову переклав Роман Завадович. Ст. 24. Львів, 1928. В-во „Світ Дитини“.

Життя і Знання“. Ч. 2 (14). Зміст: Д. Яворницький: Запорожці у війні з Турками і Татарами 1674—1675 р. (11 картин). М. Рудницький: Місто контрастів (5 картин). М. Метерлінк: З таємниць природи (5 картин). В. Королів-Старий: Відмолодження (1 портрет і 6 картин). Ю. Крохмалюк: Новий сучасний спорт (4 картин). Е. Чайківський: Дещо про сіль (11 картин). М. Черкавський: Червоний сніг (1 картина). М. Присташ: Початкові поняття про гру в шахи (4 картин). Новий перелет повітрепланом з Европи до Америки (4 картини). М. Брилинський: Горюча стежа (1 картина). М. Залізняк: Діти камяної доби (2 картині).

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10